

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr KN2023/00159
Vårt dnr R-2023-8

Malmö den 14 april 2023

REMISSVAR: Remittering av Naturvårdsverkets skrivelse Grovavfall och farligt avfall

---

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

1. Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter

Avfall Sveriges årsmöte har fastställt ett antal ståndpunkter som är vägledande för Avfall Sveriges ställningstaganden och åtgärder för att utveckla avfallshanteringen och kommunernas roller.

Avfall Sveriges stödjer avfallshierarkin som princip. Avfall Sverige anser att

- avfallshanteringen är en väsentlig del av samhällets infrastruktur.
- kommunernas ansvar för avfall är en allmännyttig tjänst som alla behöver.
- avfallshanteringen ska ge en god och behovsanpassad service till medborgare och verksamheter.
- avfallshanteringen utformas så den främjar förebyggande och återanvändning.
- kommunerna verkar för att förebygga avfall och främja återanvändning samt för att återvinna och bortskaffa avfall på bästa sätt.

- en helhetssyn för insamlingen av olika avfallsfraktioner ska förordas.
- produkter behöver få en längre livslängd, bli lättare att återvinna och vara giftfria när de återvinns.
- producenterna har ansvar för utformning av alla de produkter som sätts på marknaden och att avfallshierarkin ska följas.
- förorenarens betalningsansvar och principen om producentansvar är centrala aspekter som ska fullföljas.
- avfallsinnehavare ska följa avfallshierarkins principer på samma sätt som kommuner och producenter.
- gemensam rapportering, statistik och jämförelser är strategiska verktyg för uppföljning och utveckling inom området.
- kommunikation och information är viktiga verktyg för att förändra attityder och beteenden som behövs för att nå Avfall Sveriges övergripande mål.

2. Sammanfattning

- Avfall Sverige *välkomnar* att Naturvårdsverket erkänner kommunernas ihärdiga arbete när det gäller grovavfall och farligt avfall och att Naturvårdsverket pekar på kommunernas behov av lokala anpassningar av sin avfallshantering.
- Avfall Sverige *avstyrker* förslagen då de helt eller delvis överlappar existerande lagstiftning. Det är viktigt att bibehålla kommunernas självstyre och möjligheten att ställa lokala krav genom avfallsföreskrifter, och som Naturvårdsverket själv pekar på sköter sig kommunerna vad gäller god service av farligt avfall och grovavfall. Avfall Sverige anser därför att förslagen är överflödiga.
- Avfall Sverige *avstyrker* att grovavfall ska definieras som ”skrymmande kommunalt avfall som kräver särskild insamling och behandling” utan föreslår att ordet ”kommunalt” stryks, då det finns grovavfall som inte är kommunalt avfall som också kan behöva en definition och lagkrav. Detta särskilt med anledning av den avfallsbrottslighet som ofta berör grovavfall från verksamheter.
- Relaterat till verksamheter *menar* Avfall Sverige att
-farligt avfall i kapitel 16 i avfallsförteckningen (bilaga 3 till avfallsförordningen 2020:614) inte är att se som kommunalt avfall i enlighet med avfallsdirektivet.

-den föreslagna definitionen av grovavfall bör ändras till att även innefatta grovavfall utanför kommunalt ansvar för att öka möjligheten att reglera och kontrollera illegal avfallsverksamhet.

-verksamheter inte hindras från att ta emot saker som behöver reparation med det felaktiga argumentet att det skulle ses som avfall under kommunens ensamrätt.

- Det borde regleras ett tydligt *bemyndigande för kommunen att kunna ställa krav på inrättande av avfallsutrymmen i byggnad* i syfte att generellt möjliggöra ökade servicenivåerna för insamling av grovavfall och farligt avfall.

3. Generella kommentarer

Avfall Sverige tackar för möjligheten att lämna synpunkter till remissen. Avfall Sverige välkomnar att Naturvårdsverket ser det goda arbetet som Sveriges kommuner redan gör för att ge invånarna möjlighet att på ett säkert och lagenligt sätt göra sig av med sitt grovavfall och farliga avfall. Avfall Sverige är också positiva till att Naturvårdsverket ämnar bibehålla kommunernas självstyre avseende grovavfall och farligt avfall och ser behovet av att låta kommuner göra lokala anpassningar efter sina specifika förutsättningar.

Generellt menar Avfall Sverige dock att det inte behövs detaljreglering i nationell lagstiftning och Avfall Sverige ser inte att förslagen är nödvändiga för att upprätthålla den goda avfallshanteringen som, enligt både Naturvårdsverket och Avfall Sverige, redan finns idag. Detta då det av praktiska skäl och miljöskäl, som Naturvårdsverket hänvisar till, redan samlas in farligt avfall och grovavfall separat från annat avfall.

I sak avstyrker inte Avfall Sverige Naturvårdsverkets slutsatser eller förslag då de främjar en god avfallshantering, men att Naturvårdsverket anger att syftet med författningsförslagen är att ”uppmärksamma kommunerna på behovet av att se över hur systemen för insamlingen fungerar idag och hur servicegraden kan förbättras” kan ses som problematiskt. Man bör inte införa ny lagstiftning med syfte att uppmärksamma redan existerande lagstiftning. Detta bör istället ske genom vägledning, som Naturvårdsverket också föreslår.

Avfall Sverige instämmer i att förebyggande och återbruk är prioriterade frågor inom den svenska avfallshanteringen. Idag samlar 7 av 10 kommuner dessutom in föremål för återbruk vilket innebär på att kommunerna är angelägna om att efterleva den lagstadgade avfallshierarkin.

Avfall Sverige menar att motsvarande krav som finns eller föreslås ställas på kommunala aktörer också borde ställas på privata aktörer och privata avfallsinnehavare. Detta för att minska mängderna avfall, öka återvinningen och motverka pågående avfallsbrottslighet.

Avfall Sverige vill betona att eventuella ändringar i avfallsförordningen måste ske med så stor framförhållning som krävs för att de kommuner som eventuellt ännu inte uppfyller Naturvårdsverkets förslag, ska hinna implementera dessa i sin avfallshantering. Detta särskilt med tanke på alla andra förslag om ändringar som pågår och som också påverkar kommunens ansvar för avfall.

Det behöver regleras ett tydligt bemyndigande för kommunen att kunna ställa krav på inrättande av avfallsutrymmen i byggnad. Det är grundläggande för att lägga grunden för

möjligheten till god utsortering av förpackningsavfall. Under kommunalt insamlingsansvar finns det inte heller utrymme för en reglering där fastighetsinnehavare ska kunna avböja borttransport av förpackningsavfall eftersom kommunens föreskriftsrätt är generell och gäller så länge som det inte har beslutats om någon dispens.

Krav avseende inrättande av avfallsutrymmen föreslogs i Lars Ekecrantz's avfallsutredning SOU 2012:56 Mot det hållbara samhället s. 38 (föreslagen 74 § 1 p. med författningskommentarer):

XX § Kommunen får meddela föreskrifter om

1.att fastighetsinnehavare ska avsätta och utrusta utrymmen för avfallshantering. (...).

Det finns även en mer omfattande bakgrundsutredning i SOU 2001:102 Resurs i retur.

De kommunala avfallsföreskrifternas tvingande krav avseende att lämna utsorterat förpackningsavfall till kommunen eller kommunens upphandlade privata utförare träffar alla fastighetsinnehavare. Vid bristande efterlevnad av nämnda utsorteringsskyldighet kan tillsynsmyndigheten ytterst förelägga fastighetsinnehavare att efterleva skyldigheten att överlämna utsorterat förpackningsavfall till kommunen för borttransport. Som en konsekvens av ett sådant föreläggande behöver fastighetsinnehavaren avropa lämpligt abonnemang hos kommunen.

Avfall Sverige ser, trots den nämnda lämningskyldigheten, att bemyndiganden avseende inrättande av avfallsutrymmen är en viktig förutsättning för en fungerande hantering av förpackningsavfall i fastigheter i de fall fastighetsinnehavare inte självmant avsätter tillräckliga utrymmen eller ytor för utsortering av förpackningsavfall på eller i anslutning till fastigheten.

Avfall Sverige instämmer i vad Naturvårdsverket anger angående följande:

På senare tid har flera ändringar genomförts i avfallslagstiftningen och ett flertal uppdrag och utredningar pågår som kommer innebära ytterligare ändringar, både nationellt och på EU-nivå. Dessa uppdrag och utredningar som kopplar till avfallsområdet och omställningen till en mer cirkulär ekonomi har även en påverkan på varandra. Om varje enskilt uppdrag eller utredning bara tar sig an en del av problematiken finns det risk för att bristen på övergripande helhetsperspektiv leder till mindre effektiva förslag på åtgärder. Som exempel kan nämnas flertalet arbeten som pågår kring kommunernas ansvar för avfall, som tillsammans kan leda till stora och kostsamma förändringar för kommunerna vilket riskerar att inte uppmärksammas i varje enskilt förslag.

4. Specifika kommentarer

Avfall Sverige instämmer inte i Naturvårdsverkets bedömning att privata aktörer idag inte kan hämta föremål som inte ”kan återbrukas direkt” för att det då skulle klassas som avfall under kommunalt ansvar. Att en produkt kräver reparation eller rengöring innebär inte i sig att det klassas som avfall. Om så vore fallet skulle alla använda produkter som lämnas in för reparation, som gåvor eller säljs med syftet att användas igen klassas som avfall, vilket inte stämmer. Om en privatperson lämnar ifrån sig ett föremål med syftet att det ska

återbrukas, inte att det ska vara avfall, så ska det normalt sett inte definieras som avfall. Den svenska och europeiska avfallsdefinitionen är tydlig med att det krävs en avsikt för att ett föremål ska kunna utgöra avfall. Att föremålet inte nödvändigtvis ska återbrukas av samma person igen kan inte ses som ensamt avgörande för att föremålet ska anses utgöra avfall.

Avfall Sverige anser att den samlade miljö- och samhällsnyttan ska vara avgörande, inte enskilda aktörers intresse av att hantera avfall. Om något är att se som avfall så ska det hanteras enligt lagstadgade ansvar. I första hand måste det ses till relevanta miljö- och hälsoskyddskrav, arbetsmiljökrav och arbetsrättsliga krav, inte privata intressen.

Författningsförslag

1 kap 4§

Avfall Sverige avstyrker att grovavfall ska definieras som ”skrymmande kommunalt avfall som kräver särskild insamling och behandling” utan föreslår att ordet ”kommunalt” stryks, då det finns grovavfall som inte är kommunalt avfall som också kan behöva en definition och lagkrav. Detta särskilt med anledning av all den avfallsbrottslighet som ofta berör grovavfall från verksamheter. Avfall Sverige avstår dock i nuläget att ge förslag till utformningen av sådana paragrafer då det ligger utanför regeringsuppdraget. I de paragrafer som ämnar rikta sig mot kommunalt avfall, föreslår Avfall Sverige att begreppet ”kommunalt grovavfall” används.

Avseende begreppet grovavfall rekommenderar Avfall Sverige följande definition i organisationens underlag för avfallsföreskrifter (Avfall Sveriges rapport 2017:1):

Med grovavfall avses avfall under kommunalt ansvar som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl.

Nämnda definition avser alltså hur kommunerna kan reglera en definition av grovavfall i sina avfallsföreskrifter med hänvisning till hur bemyndigandena för den kommunala renhållningsordningen är utformade. Men en generell definition av grovavfall i nationell lagstiftning ska förstås inte innehålla en avgränsning till ”avfall under kommunalt ansvar”, utan grovavfall är en avfallstyp som behöver definieras neutralt.

3 kap

Med anledning av det som nämns ovan föreslås därför följande justering i X och Y §§:

- X § Den som innehar *kommunalt* grovavfall ska sortera ut det från annat avfall och lämna det till det system för insamling av utsorterat grovavfall som kommunen tillhandahåller.
- Y § Kommunen ska tillhandahålla system för separat insamling av *kommunalt* grovavfall som har sorterats ut från annat avfall. System som inrättas enligt första stycket ska utformas på ett sätt som

1. underlättar för hushåll och andra innehavare av *kommunalt* grovavfall att lämna det ifrån sig, och
2. innebär att *kommunalt* grovavfall samlas in och hanteras på ett sätt som säkerställer att det kan behandlas i enlighet med 15 kap. 10 § miljöbalken.

Avfall Sveriges bedömning är att kommunerna redan uppfyller Å och Ä §§ och genom sina avfallsföreskrifter och avfallsplanerna möjliggör för invånarna att uppfylla Z §. Avfall Sverige anser samtidigt därför att det inte behövs något särskilt förtydligande angående detta i avfallsförordningen, och att det redan finns stora överlapp med 3 kap. 11 a § första stycket avfallsförordningen, där det framgår att farligt avfall ska sorteras ut, samlas in och även i övrigt hanteras skiljt från annat avfall. Detta är inte heller något nytt krav utan har funnits i avfallsförordningen sedan tidigare (jfr. 35 § avfallsförordningen [2001:1063]).

Ö § har ett viktigt syfte men överlappar också med redan existerande krav som finns i NFS 2020:6, som reglerar att avfallsplanen ska innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som kommunen ansvarar för (se 5 § första stycket).

Naturvårdsverkets föreslagna vägledning

Avfall Sverige välkomnar en vägledning som förtydligar ansvarsförhållandena för olika typer av grovavfall och farligt avfall, särskilt med avseende på definitionen av ”kommunalt avfall”.

Enligt EU:s reglering definieras kommunalt avfall som motsvarande de avfallsslag som ingår i underkapitel 15 01 (förpackningar) och 20 (hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall) med undantag för 20 02 02 (jord och sten), 20 03 04 (slam från septiktankar) och 20 03 06 (avfall från rengöring av avlopp) i avfallsförteckningen som fastställts genom kommissionens beslut 2014/955/EU.

Då många avfallsslag som klassificeras som farliga finns i kapitel 16 och därmed inte klassas som kommunalt avfall, har kommunerna rätt att neka verksamheter som vill lämna denna typ av avfall till kommunen. Avfall Sverige instämmer med andra ord inte i Naturvårdsverkets bedömning att kommuner bryter mot lagstiftningen när de utestänger verksamheter från att lämna sitt farliga avfall på återvinningscentraler utan att erbjuda ett annat alternativ för insamlingen. Avfall Sverige ser fram emot att detta bekräftas genom en vägledning.

Avfall Sverige bidrar gärna i arbetet med vägledningen.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår rådgivare för återvinningscentraler och farligt avfall Camilla Nilsson, camilla.nilsson@avfallsverige.se, till vår seniora rådgivare Jenny Westin jenny.westin@avfallsverige.se eller till vår chefsjurist Sven Lundgren, sven.lundgren@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd